

Versie maart 2023

MANIFEST

**NEDERLANDSE
RIFHERSTEL
ALLIANTIE**

BIOGENE RIFFEN

ESSENTIEEL VOOR EEN GEZONDE NOORDZEE

Aanleiding en achtergrond

Het belang van een gezonde en veerkrachtige Noordzee, nu en in de toekomst, is evident. Het mondiale belang van gezonde oceanen staat ook hoog op de agenda van de Verenigde Naties (United Nations Sustainable Development Goal 14, zie <https://www.sdgnederland.nl/sdgs-2/doel-14-bescherming-van-zeeen-en-oceanen/>).

Sustainable Development Goal 14:

Behoud en maak duurzaam gebruik van de oceanen, de zeeën en de maritieme hulpbronnen.

Oceanen zijn met hun temperatuur, hun stromingen en hun onderzeese leven de motor van mondiale systemen die de aarde bewoonbaar maken voor mensen. Ze bedekken drie kwart van het aardoppervlak. Ons drinkwater, ons weer, klimaat, de kusten, veel van ons eten en zelfs de lucht die we inademen zijn afhankelijk van de zee.

Oceanen en zeeën absorberen 30 procent van de totale CO₂, en het fytoplankton zorgt voor 50 procent van onze zuurstof. Door de eeuwen heen zijn oceanen en zeeën cruciaal gebleven voor handel en transport. De huidige waarde van economische activiteit op zee wordt geschat op 3 tot 6 biljoen dollar. Nu nog dragen oceanen en zeeën 90 procent van al het transport, en via onderzeese kabels 95 procent van de mondiale telecommunicatie. Visserij en aquacultuur verschaffen voor 4,3 miljard mensen ruim 15 procent van hun dierlijke eiwitconsumptie.

Zonder zorgvuldig beheer van deze essentiële mondiale hulpbron is er geen duurzame toekomst mogelijk.

Nederland is verbonden met de Noordzee, heeft daar groot belang bij en is daar (mede)verantwoordelijk voor.

Die verantwoordelijkheid kan worden ingevuld door duurzaam beheer en natuurbescherming, en door natuurontwikkeling actief te bevorderen.

Voor de Noordzeenatuur spelen biogene riffen een belangrijke rol. Ooit waren schelpdierriffen op grote schaal aanwezig in de Noordzee, nu zijn ze vrijwel verdwenen. Ook kokerwormriffen zijn er nu minder dan vroeger. Het is mogelijk om biogene riffen terug te krijgen, zo is gebleken uit kleinschalige Noordzee-velddprojecten sinds 2016 en uit internationale voorbeelden, elders ter wereld, op grotere schaal. Als de terugkeer lukt, is dat van grote betekenis voor een gezonde en veerkrachtige Noordzee, want biogene riffen zijn hier een onmisbaar onderdeel in.

Meer informatie over het belang van bijvoorbeeld schelpdierriffen is te vinden in het [Europese handboek voor schelpdierrifherstel](#), opgesteld vanuit NORA, de Europese herstel alliantie voor het herstel van schelpdierriffen (www.noraeurope.eu).

Sinds een aantal jaar wordt er hard gewerkt aan terugkeer van biogene riffen in de Nederlandse Noordzee, met als doel om de bijbehorende habitat en de daaraan geassocieerde rijkdom aan biodiversiteit en productiviteit terug te krijgen. De platte oester staat bij de schelpdierriffen centraal, maar er zijn meer soorten waar potentie in zit, zoals de paardenmossel en gewone mossel. Relevante kokerwormriffen zijn vooral *Sabellaria* en *Lanice* soorten.

De kansen zijn groot. Er is veel aandacht voor natuurherstel, zoals mede blijkt uit het voorstel van de Europese Commissie om een Natuurherstel Wet in te voeren. Ook de Noordzee is een belangrijk aandachtsgebied. Het Noordzee-akkoord en het Programma Noordzee bevatten op dit gebied grote ambities en er zijn inmiddels ook tal van rifherstelprojecten.

Voor daadwerkelijk grootschalig rifherstel zijn er echter nog belangrijke uitdagingen, zoals:

- Het vinden van voldoende ruimte, op geschikte locaties, waar biogene riffen goede ontwikkelingskansen hebben.
- Het onder controle krijgen en tevens opschalen van de kweek van jonge schelpdieren, als bronmateriaal voor de aanleg van schelpdierriffen voor natuurontwikkeling.
- De ontwikkeling van kosten-efficiënte monitoring, met name op open zee.
- Het daadwerkelijk tot stand brengen van zelfvoorzienende, of beter nog, zich autonoom uitbreidende riffen en het daartoe stimuleren van de vestiging van jonge dieren voldoende dicht bij de ouderdieren.
- De ontwikkeling van regelgeving om te voorkomen dat ziekteverwekkers of invasieve exoten meekomen met de – voorsnog noodzakelijke – import van startpopulaties op projectlocaties.
- Effectieve bescherming van biogene riffen en de daarbij benodigde hulpmiddelen door middel van wet- en regelgeving, en de handhaving daarvan.
- Ontwikkeling van afspraken voor behoud dan wel verwijdering van structuren primair bedoeld voor het stimuleren van biogene riffen, die door de mens op of nabij de zeebodem aangebracht worden.
- Het ontstaan van begrip en overtuiging bij gebruikers van de Noordzee, dat een gezonde en veerkrachtige Noordzeenatuur in ieders belang is, omdat dat toekomstbestendig gebruik van de Noordzee mogelijk maakt, en dat iedere gebruiker daar een (mede-)verantwoordelijkheid in heeft.

Nederlandse Rifherstel Alliantie: wat we beogen en wat we gaan doen

Missie

Terugkeer van gezonde, zichzelf in standhoudende biogene riffen in de Nederlandse Noordzee, op een schaal waarop deze hun essentiële betekenis voor de Noordzeenatuur teruggekregen hebben, met de bijbehorende habitat en de daaraan geassocieerde rijkdom aan biodiversiteit en productiviteit.

Visie

In 2050 zijn grote delen van de Nederlandse Noordzeebodem weer bedekt met robuuste biogene riffen. Deze barsten van het leven en vormen een zichzelf steeds vernieuwend bronkapitaal waar Nederlanders trots op zijn en samen van profiteren door doelgerichte bescherming te combineren met duurzaam gebruik.

Doelen

- Werken aan herstel van biogene riffen en opschaling daarvan.
- Het verschil maken door er echt vaart achter te krijgen.
- Wegnemen van knelpunten voor rifherstel.

Activiteiten

- Het faciliteren van uitwisseling van ervaringen, resultaten en toekomstplannen binnen de alliantie.
- Het faciliteren van de verbinding met NORA, de Europese platte oester herstel alliantie.
- Het voeren van de dialoog met de overheid namens de alliantie, om het tot stand komen van goede en werkbare regelgeving te bespoedigen en te werken aan ruimte voor herstel en bescherming van herstelde natuur
- Zorgen voor overzicht van informatie en publicaties, incl. onderhoud van een website, om het verhaal te laten klinken over nut en noodzaak van terugkeer van biogene riffen in de Noordzee en de vorderingen daarin.

Organisatie en bijdrage

Om de activiteiten uit te kunnen voeren, doen de partners een jaarlijkse bijdrage ten behoeve van een alliantie-secretariaat. Tevens werken de partners actief mee in werkgroepen van de alliantie.

Aanpak van samenwerking

Samenwerking vindt plaats op de raakvlakken van de doelstellingen van de alliantiepartners. Organisatie en activiteiten van de alliantie worden zo vormgegeven dat alle partners zich hierin kunnen vinden.

Het bredere netwerk

De Nederlandse Rifherstel Alliantie staat open voor alle organisaties en natuurlijke personen die willen bijdragen aan haar missie, visie en de verwezenlijking van haar doelen. De Nederlandse Rifherstel Alliantie voelt zich verbonden met NORA (www.noraeurope.eu) en met haar missie. Vanuit de Nederlandse Rifherstel Alliantie wordt gezorgd voor aansluiting bij NORA en haar werkgroepen. De Nederlandse Rifherstel Alliantie maakt gebruik van het werk en de voortschrijdende inzichten van de NORA-community.

Alliantiepartners

De Nederlandse Rifherstel Alliantie bestaat op dit moment uit de volgende organisaties:

- ARK Rewilding Nederland
- NIOZ
- De Rijke Noordzee
- Sas Consultancy
- Van Oord
- Waardenburg Ecology
- Wageningen Marine Research
- WWF Nederland